

ผลกระทบของการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีต่อประชาชนตำบลบ้านเก่า

The Impacts of Kanchanaburi Special Economic Zone Policy on Local People

In Baankao Sub-district.

ปัญญาวัฒน์ จุฑามาศ¹

พิศมัย จารุจิตติพันธ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า จำนวน 6 ราย และสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 100 ราย ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินนโยบายพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม มากน้อยตามลำดับ และพบว่าผลกระทบดังกล่าวบางด้านมีความแตกต่างกันตามการจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้ให้ข้อมูลแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบของการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี ได้แก่ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนควรมีส่วนร่วมกันแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้น ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์อบรมฝีมือแรงงาน การสำรวจและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและร้านค้าปลอดภาษี การจัดสรรที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง กำหนดมาตรการจัดการกับผู้ประกอบการที่สร้างผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมและมาตรการชดเชยผู้ได้รับผลกระทบ การพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนมาเพื่อพัฒนาการค้าชายแดนร่วมกัน รวมทั้งการพัฒนาทุนทางสังคมในพื้นที่ให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดขึ้น

คำสำคัญ : พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี, ผลกระทบจากการดำเนินนโยบายสาธารณะ

¹นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตการจัดการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ อีเมล

panyawat.ch@northbkk.ac.th

²รองศาสตราจารย์ ผู้อำนวยการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตการจัดการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ อีเมล

jarupis@gmail.com

ABSTRACT

The Study has two objectives 1) It aimed to study economics social and environmental impacts of Kanchanaburi Special Economic Zone Policy 2) It aimed to study guidelines for impacts solution of Kanchanaburi Special Economic Zone Policy. The data were collected from 6 government officers and 100 people in Baankao subdistrict. The main finding can be summarized that the impacts of Kanchanaburi Special Economic Zone Policy had high level in every dimension. By compare mean and standard deviation by sex, status, education, occupation, and residential areas, It was found that the variables had the different impact of the Kanchanaburi Special Economic Zone with different residential areas. The government, private sector, and people should participate in solving the impacts by explored and developed landmark and duty-free shops for tourist attractions. Suitable allocation of land for residential and commercial purposes in real situation. Set measures to deal with entrepreneurs who make environmental impacts and compensate affected people. Developed relationship with Myanmar for developing border trade. Including social capital development in the area to be ready for change and impacts.

Keywords : Kanchanaburi Special Economic Zone, Impacts on Public Policy

บทนำ

จากกรอบความร่วมมือด้านการค้าการลงทุนในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศลุ่มแม่น้ำอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) และการพัฒนาพื้นที่ตามโครงการระเบียงเศรษฐกิจต่าง ๆ เป็นผลสำคัญให้เกิดการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกัน 7 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย เมียนมา ลาว กัมพูชา สิงคโปร์ เวียดนาม และจีนตอนใต้ โดยในปี 2560 มูลค่าการค้าของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมีสัดส่วนร้อยละ 32.16 ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศทั้งหมดของไทย และมีอัตราการขยายตัวถึงร้อยละ 7.34 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน และร้อยละ 25.99 ของมูลค่าการค้าของประเทศเพื่อนบ้าน เป็นมูลค่าการค้า

ชายแดน (กรมการค้าต่างประเทศ, 2560:6) อันนำไปสู่การพัฒนาพื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

คณะกรรมการความสงบเรียบร้อยแห่งชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) เมื่อ 19 มิถุนายน 2557 ทำหน้าที่ส่งเสริมการค้าและการลงทุนของประเทศตามนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียนและข้อตกลงการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน (ราชกิจจานุเบกษา, 2557:11-12) และได้ประกาศพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษออกเป็น 2 ระยะ คือ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะที่ 1 ได้แก่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสงขลา และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะที่ 2 ได้แก่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนม เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดกาญจนบุรี และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนราธิวาส (คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ, 2558) จังหวัดกาญจนบุรี ถือเป็นจังหวัดที่มีมูลค่าการค้าชายแดนสูงที่สุดในจังหวัดที่มีการค้าชายแดนกับประเทศเมียนมา ภายหลังจากที่มีการประกาศให้อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในระยะแรก ทำให้มูลค่าการค้าชายแดนมีแนวโน้มการขยายตัวที่สูงขึ้น ในขณะที่มูลค่าการค้าชายแดนกาญจนบุรีมีมูลค่าการค้าที่ลดลงอย่างมาก เมื่อพิจารณาจากปี 2558 เป็นต้นมา มีมูลค่าการค้าลดลงถึงร้อยละ 42.73 โดยมูลค่าการค้าที่ลดลงเกิดขึ้นที่ด่านสังขละบุรี ในขณะที่จุดผ่านแดนบ้านพุน้ำร้อน ที่ประกาศเป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในระยะที่สอง มีมูลค่าการค้าที่ขยายตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2560 มีมูลค่า 292.58 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 34.94 (กรมการค้าต่างประเทศ, 2560:18-19) และยังเป็นพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับเขตเศรษฐกิจเพื่อการผลิต อุตสาหกรรมที่เน้นการใช้แรงงานเข้มข้น (Labor Intensive) (สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา, 2557:10)

คณะกรรมการความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และจังหวัดกาญจนบุรี ได้มีการกำหนดกลยุทธ์และโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี เช่น การสร้างศูนย์โลจิสติกส์ชายแดนพุน้ำร้อน การปรับปรุงภูมิทัศน์รองรับการขยายตัวการท่องเที่ยว การก่อสร้างจุดผ่านแดนถาวร การจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว การก่อสร้างทางหลวง บ้านโป่ง-กาญจนบุรี สถานีรถไฟบ้านเก่า-บ้านพุน้ำร้อน เป็นต้น (กลุ่มงานยุทธศาสตร์ จังหวัดกาญจนบุรี, ออนไลน์) โดยจังหวัดกาญจนบุรีได้กำหนดจุดยืนทางยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564) ในยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมการพัฒนาระบบ

ผลกระทบของการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีต่อประชาชนตำบลบ้านเก่า

เศรษฐกิจ เขตเศรษฐกิจพิเศษและการค้าชายแดน ประกอบไปด้วย 5 แผนงาน โครงการ 133 โครงการ ด้วยงบประมาณทั้งสิ้น 1,074,351,950 บาท โดยส่วนใหญ่เป็นโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในพื้นที่ตำบลบ้านเก่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบ้านพุน้ำร้อน ซึ่งเป็นจุดผ่านแดนที่จะพัฒนาไปสู่จุดผ่านแดนถาวร ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม จากการศึกษาการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในหลายพื้นที่ เช่น ในประเทศอินเดีย การพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ก่อให้เกิดผลกระทบด้านราคาที่ดิน การจ่ายค่าเวนคืนที่ดินที่ไม่เหมาะสมและเป็นธรรม ราคาที่ดินที่สูงขึ้นอย่างมาก และการเกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจและแหล่งการทำงานทางเลือก ผลกระทบต่อสุขภาพและความปลอดภัยทางอาหาร (VidyaBhushan Rawat,2011) สำหรับในประเทศไทย การศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก ทำให้เกิดการย้ายฐานการผลิต มีมูลค่าการค้า การขนส่งมากขึ้น และทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันของประเทศเพื่อนบ้าน (พิทยา สุวคันธ์,2559:30-43) และเกิดผลกระทบด้านลบจากความขัดแย้งจากการขอยื่นออกโฉนดของชาวบ้านวังตะเคียน ต.บ้านสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก จากกรณีการรักรับในพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ และเป็นการเอื้อประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมขนาดใหญ่ อันนำไปสู่การยื่นฟ้องต่อศาลปกครองและศาลปกครองได้ประทับรับฟ้องแล้ว (ศูนย์ข้อมูล มูลนิธิพัฒนาวัฒนธรรม, ออนไลน์)

การประกาศพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี ประกอบด้วยพื้นที่ 2 ตำบล คือ ตำบลแก่งเสี้ยน และตำบลบ้านเก่า โดยมีพื้นที่หลังปรับลดระยะถอยร่นระหว่างประเทศเพื่อความมั่นคงแล้ว จำนวน 8,193 ไร่ จำแนกประเภทที่ดินออกเป็น 13 ประเภท โดยพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาในระยะแรกเพื่อเชื่อมโยงกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษทวาย ประเทศเมียนมา คือ พื้นที่หมู่ 12 บ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกพื้นที่เป็น 4 ส่วนคือ พื้นที่เพื่อการศุลกากร 1,077 ไร่ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย 80 ไร่ พื้นที่การคมนาคมขนส่งและด่านกักกันสัตว์ 307 ไร่ และ สถานที่ตั้งหน่วยงานราชการ 176 ไร่ ซึ่งการจัดหาที่ดินเกิดความล่าช้า ทำให้หัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ออกประกาศฉบับที่ 74/2559 ลงวันที่ 20 ธันวาคม 2559 ให้ถอนสภาพที่ดินของรัฐเพื่อใช้เป็นพื้นที่พัฒนาในเขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนม และกาญจนบุรี นอกจากนี้มีการก่อสร้างทางหลวงหมายเลข 367 ทางเลี่ยงเมืองกาญจนบุรี ซึ่งอยู่ระหว่างการก่อสร้าง การก่อสร้างด่านศุลกากรจุดผ่านแดนบ้านพุน้ำร้อน การจดทะเบียนแรงงานเมียนมาในลักษณะไปกลับ โดยพำนักได้ไม่เกิน 30 วัน

การดำเนินการตามนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ และอาจส่งผลให้เกิดผลกระทบ ทั้งทางบวกและทางลบทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ตำบล

ปีที่ 9 ฉบับที่ 18 กรกฎาคม - ธันวาคม 2561

บ้านเก่า จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่ารัฐบาลได้มีการประเมินผลกระทบในภาพกว้าง ยังไม่พบการวิเคราะห์ผลกระทบที่เจาะลึกในระดับชุมชน ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางในการพัฒนาและจัดการทุนทางสังคมเพื่อรองรับพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอเฉพาะส่วนที่เป็นผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย โดยคาดหวังว่าผลการวิจัยในส่วนนี้จะประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้ประกอบการวางแผนการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น และเพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาและจัดการทุนทางสังคมเพื่อรองรับพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี
2. เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษาผลกระทบของการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีที่มีต่อประชาชนตำบลบ้านเก่า คือ ทฤษฎีนโยบายสาธารณะ (Public Policy) โดย Thomas R. Dye (1984 : 1-3) ให้คำนิยามของนโยบายสาธารณะว่าเป็นกิจกรรมที่รัฐบาลสามารถเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำก็ได้ สำหรับส่วนที่รัฐเลือก ที่จะกระทำนั้นจะครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดของรัฐบาลทั้งกิจกรรมที่เป็นกิจวัตร และที่เกิดขึ้นในบางโอกาส ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำบรรลุเป้าหมายด้วยดี ในการให้บริการแก่สมาชิกในสังคมในส่วนที่รัฐบาลเลือกที่จะไม่กระทำก็ถือว่าเป็นสาระสำคัญของนโยบายและ เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2550: 4-5) ให้นิยามนโยบายสาธารณะเป็นการนำความรู้ความคิดที่มีเหตุผลและตั้งใจเพื่อนำไปแก้ไขปัญหา เป็นการกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อการปฏิบัติของรัฐบาลเป็นการกำหนดแนวทางในอนาคต เน้นเป้าหมายวัตถุประสงค์เงื่อนไขผลลัพธ์และเป้าหมายที่จะกระทำเพื่อให้บรรลุผลประโยชน์สาธารณะ ซึ่งนโยบายเขตพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้ถูกประกาศขึ้นตามขั้นตอนของการประกาศนโยบายสาธารณะ โดยสร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ (2550: 184-185) อันได้ผ่านขั้นตอนการก่อตัวของนโยบาย การ

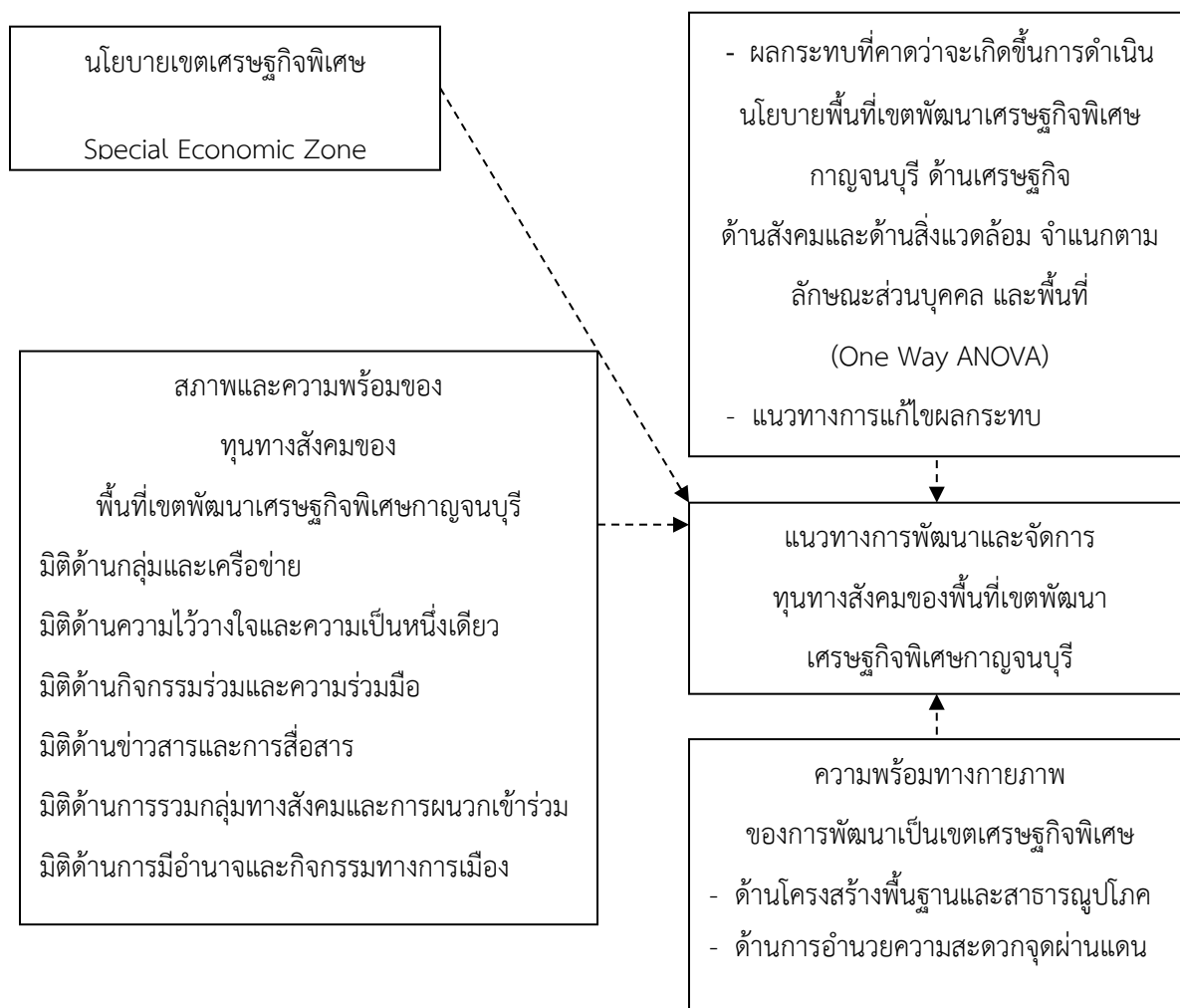
ผลกระทบของการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีต่อประชาชนตำบลบ้านเก่า

เตรียมการก่อนเสนอร่างนโยบาย การอนุมัติและประกาศเป็นนโยบาย การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การประเมินผลนโยบาย และการปรับปรุงแก้ไขนโยบาย ซึ่งการประกาศนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เป็นระยะเวลากว่า 2 ปีที่มีการประกาศใช้นโยบายนี้ในพื้นที่ 10 จังหวัดในประเทศไทย โดยจังหวัดกาญจนบุรีเป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาระยะที่สองซึ่งขั้นตอนการประเมินผลของการกำหนดนโยบายและการประเมินผล การนำเอานโยบายไปปฏิบัติเป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้รับจากการนำเอานโยบายไปปฏิบัติเปรียบเทียบกับ จุดมุ่งหมายของนโยบายที่กำหนดไว้ สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2560 : 493) กล่าวว่า การประเมินผล คือกระบวนการ วัดระดับความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบาย หรือโครงการ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในการ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือและสามารถตรวจสอบ ความถูกต้องได้ ซึ่งแนวทางหนึ่งของการประเมินผลของการกำหนดนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ กาญจนบุรีที่มีต่อประชาชนตำบลบ้านเก่า นั่นคือ การศึกษาผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกิดขึ้นโดยตั้งใจ และไม่ตั้งใจซึ่งอาจจะเป็นเหตุผลของการวางแผนโครงการต่อไปหรือเป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจของผู้บริหาร จินดาลักษณ์ วัฒนสิทธิ์ (2551 : 152) ได้กล่าวถึง การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) เป็นการ ประเมินผลที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างผลผลิต และผลลัพธ์ของนโยบาย แผนงาน โครงการ ซึ่งรวมทั้ง ผลกระทบภายในและภายนอกของนโยบาย แผนงาน โครงการ ที่มีต่อสาธารณะที่เข้าไปเกี่ยวข้อง ตลอดจน สภาพแวดล้อมต่างๆ ซึ่งการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี อาจก่อให้เกิดผลกระทบ ต่อประชาชน ในพื้นที่ทั้งในทางบวกและทางลบ จินดาลักษณ์ วัฒนสิทธิ์ (2551 : 163-164) ได้แสดงให้เห็นว่า ผลกระทบของการดำเนินนโยบายอาจเกิดขึ้นกับ กลุ่มประชาชนคนจน นักธุรกิจ เยาวชน ซึ่งนำไปสู่ผลกระทบที่ ต้องการและไม่ต้องการ หรืออาจเกิดผลกระทบที่ไม่ได้คาดหมายไว้ หรือผลกระทบภายนอก (Externalities) ซึ่ง นโยบายสาธารณะที่ดีต้องมุ่งไปในทิศทางที่สร้างผลประโยชน์แก่สังคม และลดผลเสียหายหรือหรือลดผลกระทบ ภายนอกทางลบที่มีต่อสังคม และชุมชนต้องสามารถจัดการความเสี่ยง (Risk Management) (กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์ เกียรติ (2557: 32-33) ที่เกิดขึ้นจากผลกระทบของการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่นำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้แก่ งานวิจัยของสถาบันระหว่าง ประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (2558) เกี่ยวกับผลกระทบจากการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษที่เกิดขึ้น จริง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมและจากการวิจัยของเชิรช่วงกัลยาณมิตรและคณะ (2558) เกี่ยวกับผลกระทบเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ทำการศึกษาผลกระทบด้านสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของ ประชาชนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ การศึกษาของพิทยา สุวคันธ์และคณะ (2559) เกี่ยวกับผลกระทบการเปิด

ปีที่ 9 ฉบับที่ 18 กรกฎาคม – ธันวาคม 2561

เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด (ไทย) – เขตเศรษฐกิจพิเศษเมียวดี (เมียนมา) ภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการศึกษาของ VidyaBhushanRawat (2011) ศึกษาผลกระทบของเขตเศรษฐกิจพิเศษในอินเดีย ดังสรุปในภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 : กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลกระทบของการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีต่อประชาชนตำบลบ้านเก่า

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรที่พำนักอาศัยและทำมาหากินอยู่ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดกาญจนบุรี โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดย กลุ่มที่ 1 ประชาชนที่อาศัยและมีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลบ้านเก่า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรีจำแนกเป็น 15 หมู่บ้าน หมู่ 1 บ้านเก่า เป็นที่ตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า หมู่ 12 บ้านพุน้ำร้อน เป็นที่ตั้งจุดผ่านแดนชั่วคราวบ้านพุน้ำร้อน ที่กำลังก่อสร้างจุดผ่านแดนถาวร และหมู่บ้านอื่น ๆ กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ เทศบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี และผู้ประกอบการเอกชน ที่ดำเนินกิจการที่ดำเนินธุรกิจในพื้นที่ ตำบล บ้านเก่า อำเภอเมือง กาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ไม่น้อยกว่า 3 ปีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยด้วยข้อมูลเชิงปริมาณ ได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรกลุ่มที่ 1 เพื่อตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดจำนวนตัวอย่างและใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญจำนวน 100 ตัวอย่างในการวิจัยด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ จากตารางทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 10 และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากประชากรกลุ่มที่ 2 ที่เป็นผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ จำนวน 6 คน ได้แก่ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ เจ้าหน้าที่ฝ่ายแผนและยุทธศาสตร์ เจ้าหน้าที่ศูนย์ One Stop Service นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า และผู้ใหญ่บ้านพุน้ำร้อน และผู้ประกอบการเอกชน จำนวน 4 ราย และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรกลุ่มที่ 1 ที่ไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้จำนวน 30 ราย โดยวิธีการสัมภาษณ์และใช้หลักการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation Method) (อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2551:282) ซึ่งคำนึงถึงความหลากหลายของลักษณะของข้อมูล ผู้เก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือ เทคนิคการวิเคราะห์ และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เพื่อสอบถามผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของการดำเนินนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดกาญจนบุรี แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน จากการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.88 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach, 2004 : 392) มีค่าเท่ากับ 0.85 แบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และ

ด้านสิ่งแวดล้อมของการดำเนินนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดกาญจนบุรี และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายของข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้เกณฑ์ Likert Scale คือ ช่วงคะแนน 1.00 – 1.80 ความหมาย น้อยที่สุด 1.81 – 2.60 ความหมาย น้อย 2.61 – 3.40 ความหมาย ปานกลาง 3.41 – 4.20 ความหมาย มาก 4.21 – 5.00 ความหมาย มากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยการพรรณนาด้วยการใช้สถิติเชิงบรรยายในการวิเคราะห์และอธิบายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการทดสอบ Normality ของข้อมูลด้วย Kolmogorov-Smirnov Test (K-S Test) เพื่อทดสอบลักษณะของข้อมูลที่มีการแจกแจงแบบปกติ และประเด็นผลกระทบของการดำเนินนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดกาญจนบุรี โดยอาศัยค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแตกต่างของผลกระทบในด้านต่าง ๆ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีและแนวทางในการแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้น สามารถสรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 54 และเป็นหญิงร้อยละ 46 มีอายุเฉลี่ย 43.73 ปี มีสถานภาพสมรสแล้วร้อยละ 69 และมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยครัวเรือนละ 4 คน มีระดับการศึกษามัธยมศึกษามากที่สุดร้อยละ 49 และประกอบอาชีพค้าขายร้อยละ 42 เป็นผู้ประกอบอาชีพค้าขายที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา ร้อยละ 25 ผู้ประกอบอาชีพค้าขายที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา ร้อยละ 11 และข้าราชการรัฐวิสาหกิจที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 11 และมีระยะเวลาในการอยู่อาศัยในพื้นที่ตำบลบ้านเก่าโดยเฉลี่ย 16.50 ปี เป็นผู้อยู่อาศัยในพื้นที่หมู่ 12 (บ้านพุน้ำร้อน) ซึ่งเป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในระยะแรกของจังหวัดกาญจนบุรี และเป็นที่ตั้งของจุดผ่านแดนร้อยละ 36 รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามในหมู่ 1 (บ้านเก่า) ซึ่งเป็นที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่าร้อยละ 26 และที่เหลือเป็นผู้ตอบแบบสอบถามในหมู่บ้านอื่น

จากผลการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงก่อนและหลังการประกาศนโยบายพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพบว่า รายได้เฉลี่ยต่อปีมีการเปลี่ยนแปลงลดลงจาก 41,575 บาท เป็น 41,262.50 บาท ขณะที่รายได้จากแหล่งอื่นมีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นจาก 72,666.67 บาท เป็น 81,333.33 บาท คิดเป็นอัตราการขยายตัวร้อยละ 11.93 ส่วนรายจ่ายประจำก็มีค่าสูงขึ้นจาก 38,930.77 บาท เป็น 39,053.85 บาท อัตราการขยายตัวร้อยละ 0.32

ผลกระทบของการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีต่อประชาชนตำบลบ้านเก่า

ผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบายพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีต่อประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านเก่า จำนวน 100 ราย สรุปได้ดังตารางที่ 1 ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างคาดว่าจะได้รับผลกระทบในระดับมากที่สุดโดยรวม ($\bar{X} = 3.58$) และด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.57$) สังคม ($\bar{X} = 3.41$) และสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.77$) โดยได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจในด้านย่อยในระดับปานกลางในด้านรายได้ ($\bar{X} = 3.38$) และได้รับผลกระทบด้านสังคมในด้านย่อยในระดับปานกลางในด้านสังคมวิทยา ($\bar{X} = 3.33$) และการเมืองการปกครอง ($\bar{X} = 3.35$)

Table 1 Mean Standard deviation and Opinions level about the impacts of the implementation of the Kanchanaburi Special Economic Zone

Impact	$\bar{X}$	S.D	Meaning
Economic Impact	3.57	0.64	High Impact
- Income	3.38	0.80	Moderate
- Employment	3.59	0.75	High Impact
- Infrastructure	3.79	0.60	High Impact
- Capital Flow	3.54	0.92	High Impact
Social Impact	3.41	0.79	High Impact
- Immigration	3.51	0.80	High Impact
- Sociology	3.33	0.89	Moderate
- Politics	3.35	0.86	Moderate
- Culture and Tradition	3.44	0.90	High Impact
Environmental Impact	3.77	0.87	High Impact
- Environment	3.77	0.87	High Impact
Overall Impact	3.58	0.69	High Impact

จากการเปรียบเทียบผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการตามนโยบายพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี โดยจำแนกตามคุณลักษณะทั่วไป ได้แก่ เพศ สถานภาพ และระดับการศึกษา และคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ และ หมู่บ้านพักอาศัยของกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะทั่วไปต่างกัน คาดว่าจะเกิดผลกระทบทางด้านสังคมจากการดำเนินการตามนโยบายพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีที่แตกต่างกัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามเพศชายเห็นว่าผลกระทบที่จะเกิดขึ้นสูงกว่าเพศหญิง ผู้ตอบแบบสอบถามสถานภาพโสด เห็นว่าผลกระทบที่จะเกิดขึ้น สูงกว่าผู้มีสถานภาพสมรส ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาหรือต่ำกว่า เห็นว่าผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่ำกว่าผู้มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา และสูงกว่าปริญญาตรี นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน คาดว่าจะเกิดผลกระทบในทุกด้านจากการดำเนินการตามนโยบายพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีที่แตกต่างกันโดยผู้ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวเห็นว่าผลกระทบด้านเศรษฐกิจต่ำกว่าผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ และเมื่อเรียงลำดับผลกระทบจากมากไป

Table 2 P-value of Impacts by general characteristics of the respondents

	P-value				
	Gender	Status	Education	Career	Village
Economic Impact	0.209	0.172	0.380	0.007**	0.011**
- Income	0.066	0.535	0.820	0.000	0.042**
- Employment	0.780	0.393	0.668	0.285	0.407
- Infrastructure	0.063	0.162	0.128	0.016	0.000**
- Capital Flow	0.628	0.103	0.218	0.049	0.019**
Social Impact	0.036**	0.050**	0.028**	0.071	0.000**
- Immigration	0.450**	0.016**	0.011**	0.041	0.000**
- Sociology	0.022**	0.012**	0.247	0.001**	0.000**
- Politics	0.101	0.428	0.233	0.108	0.000**
- Culture and Tradition	0.084	0.143	0.002**	0.239	0.029**
Environmental Impact	0.203	0.575	0.170	0.000**	0.001**

** Significant Level 0.05

ผลกระทบของการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีต่อประชาชนตำบลบ้านเก่า

Table 3 Mean of Impacts by Village

Impact	Village	Mean	Moo 1	Moo 12	Others
Economic Impact	Moo 1	3.53	-	.171	-.266
	Moo 12	3.36	-	-	-.438**
	Others	3.80	-	-	-
Social Impact	Moo 1	3.33	-	.300	-.481**
	Moo 12	3.03	-	-	-.781**
	Others	3.81	-	-	-
Environmental Impact	Moo 1	3.61	-	.154	-.564**
	Moo 12	3.45	-	-	-.718**
	Others	4.17	-	-	-
Overall Impact	Moo 1	3.49	-	.208	-.437**
	Moo 12	3.28	-	-	-.645**
	Others	3.92	-	-	-

** Significant Level 0.05

น้อยด้านเศรษฐกิจ คือ ข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ รับจ้าง ค้าขาย เกษตรกรรม และ พ่อบ้านแม่บ้านซึ่งจะมีความเห็นถึงระดับผลกระทบด้านเศรษฐกิจมากที่สุดในทุกกลุ่มอาชีพ สำหรับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมผู้ประกอบการอาชีพธุรกิจส่วนตัวเห็นว่าผลกระทบต่ำกว่าผู้ประกอบการอาชีพอื่น ๆ และจากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอื่น ๆ (นอกพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ) ได้รับผลกระทบมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่ 12 และ หมู่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และโดยรวม ทั้งนี้พบว่ามีเพียงผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่คาดว่าจะเกิดขึ้นไม่แตกต่างจากผลกระทบที่เกิดขึ้นในหมู่ที่ 1 ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่าทั้งนี้ข้อสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 12 จะได้รับผลกระทบไม่แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการณ์และผลกระทบจากการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษได้ผลดังสรุปในตารางที่ 4

Table 4 Situation and impacts of special economic zone policy Implication perceived by government officials, entrepreneurs and individuals

	Government officials	Entrepreneurs and individuals
Economic Situation and Impact	Punamron village is a self-defense village near Dawai Special Economic Zone in Myanmar that make border trade increasing. Villagers are processing agricultural products for more trade. Expansion of the employment and workforce of villagers and investment in the area, but the implementation is delayed. Infrastructure is not ready for land management and restore the area and shortage of electricity and water supply. People have to rent land and have Increased expenses of rent rate. The expansion of tourism is likely to be less because there are no attractions in the area.	Increasing retail stores and investment especially the franchise stores and there are a variety of types of trading businesses. increasing border tradee especially goods of the forest and seafood from Dawei Myanmar. Villagers can produce value added product to buy. There are expansion of public transport that makes traveling more convenient. However, the impact of the allocation of land to the people is not enough and people must pay annual rent of land that make people more expense and impact on low income people.

Table 4 (Cont.)

	Government officials	Entrepreneurs and individuals
Social Situation and Impact	People are changing their way of life and increasing of foreigners and escape the city through the border. The problem of land expropriation from the people, the different way of life may caused of people adjustment - sharing life, traditions or cultures, including the use of language in communication. Epidemics from the movement of animals across the country, the expansion of drugs and gangs.	People misunderstanding and the relevant officials lacked good human relations to get them understanding situations. The community is not strong because the leaders have no plans to support problems that are less safety in the area, variety of people in the area, expansion of border trade and smuggling of drugs through border crossings.
Environmental Situation and Impact	The area is constructing Road and buildings. The increasing of the plants have resulted in the deterioration of sewage from the processing plants. Construction and factory setting make more dust to be air pollution. More vehicles make bad traffic and loud noise in SEZ. Waste increasing with shortage of waste management facilities and make air and water pollution. And increasing demand for land destruct of the forest and make it decreased.	There are traffic problem and noise pollution from increasing number of vehicles in SEZ. Increasing industrial plantation caused bad smelling air pollution. And adjustment of the area for the construction of industrial estates make a forest and the natural environment abundance decreased.

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาจากผลกระทบในเชิงลบดังกล่าวได้ผลสรุปรวม 6 แนวทางดังนี้

แนวทางที่ 1 : แนวทางแก้ไขผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ควรร่วมมือกับงานสวัสดิการพัฒนาชุมชนส่งเสริมอาชีพและพัฒนาสตรี องค์กรการบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า จัดตั้งศูนย์อบรมฝีมือแรงงาน โดยจัดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญในการแปรรูปสินค้าเกษตรและพัฒนาสินค้าให้ความรู้กับประชาชนในการแปรรูปสินค้าเกษตรให้กับเกษตรกร และการสนับสนุนให้เกิดการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ หัตถกรรมภายในครัวเรือน

แนวทางที่ 2 : แนวทางแก้ไขผลกระทบทางเศรษฐกิจให้กับประชาชนการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี ควรร่วมมือกับ จังหวัดกาญจนบุรี และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า ในการสำรวจพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เคยมีอยู่ คือบ่อน้ำพุร้อนในบ้านพุร้อน พร้อมกับการกำหนดพื้นที่ตั้งร้านค้าชุมชนเพื่อจัดจำหน่ายสินค้าชุมชน และสินค้าปลอดภาษี ให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ และสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แนวทางที่ 3 : แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน กรมธนารักษ์ควรการบังคับใช้กฎหมายที่เคร่งครัดของเจ้าหน้าที่ ในเรื่องของการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงและเกิดความเท่าเทียมกัน โดยการจัดโซนพื้นที่พัฒนาอย่างชัดเจนตามที่แสดงไว้ในแผนที่พัฒนา 13 ประเภท ตามที่ได้ประกาศในแผนพัฒนาพื้นที่และการจัดตั้งศูนย์บริการประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน พร้อมทั้งรัฐบาลควรจัดหาเงินชดเชยให้กับประชาชนที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว

แนวทางที่ 4 : แนวทางแก้ไขผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจังหวัดกาญจนบุรีควรร่วมมือกับ งานผังเมือง องค์กรการบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า ควรสนับสนุนงบประมาณ และกำหนดมาตรการจัดการกับผู้ประกอบการที่สร้างผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่นการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ การจัดการกับฝุ่นควันที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม และการกำหนดสถานที่กำจัดขยะที่ห่างไกลชุมชนและรองรับปริมาณขยะได้อย่างพอเพียงภายใต้การจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางที่ 5 : แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ผู้นำชุมชนควรมีการติดตามการดำเนินการตามนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีอย่างใกล้ชิด เพื่อให้คณะกรรมการชุมชนสามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยจัดทำแผนการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนจากประชาชนในพื้นที่ สร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชน

แนวทางที่ 6 : แนวทางการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมกับประเทศเมียนมา องค์กรการบริหารส่วนตำบลบ้านเก่าและผู้บริหารหมู่บ้านพุร้อน ควรประสานความร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรม

ผลกระทบของการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีต่อประชาชนตำบลบ้านเก่า

อันนำไปสู่การขยายตัวของการค้าทางทะเลจากท่าเรือน้ำลึกทวายที่จะผ่านเข้ามาในประเทศไทย และเคลื่อนย้ายไปยังประเทศฝั่งตะวันออก ได้แก่ ลาว กัมพูชา และเวียดนามต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาที่พบว่า ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ มีผลกระทบในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้าน การจ้างงาน โครงสร้างพื้นฐาน และการไหลเข้าของเงินและการลงทุน เกิดการขยายตัวของรายได้และรายจ่าย เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนสูงขึ้น มีการจ้างงานและประเภทของงานที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น มีอัตราค่าจ้างและ ชั่วโมงการทำงานที่มากขึ้น ประชาชนมีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าของตนมากขึ้น มีการพัฒนาระบบ สาธารณูปโภคที่ดีและเพียงพอ มีระบบไฟฟ้าและประปาที่ดีขึ้นและเพียงพอต่อความต้องการมีการขยายตัวของการขนส่งสินค้าและมีการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนมากขึ้น การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากทางภาครัฐและ เอกชนเข้ามาในพื้นที่และการค้าชายแดนที่จะมีการขยายตัวที่สูงขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ พิทยา สุวพันธ์ ทั้งในด้านความพร้อมระบบสาธารณูปโภค มูลค่าและปริมาณการค้าชายแดน และการขนส่งที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนย้ายของแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายอาจมีมากขึ้น การเกิดปัญหาการจัดสรรที่ดินทำกินให้กับ ประชาชนที่ไม่เพียงพอ นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็น การแปรรูปสินค้าเกษตร เพื่อการค้ามากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา ซึ่งภาครัฐ และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องประสานความร่วมมือกันเพื่อจัดทำแผนพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับการขยายตัวทาง เศรษฐกิจและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งให้ความรู้ สร้างความเข้าใจให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองและร่วมกันในการจัดการชุมชน และขยายความสัมพันธ์กับประเทศ เมียนมา

ผลกระทบที่เกิดความแตกต่างในแต่ละพื้นที่โดยหมู่บ้านที่อยู่นอกพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ กาญจนบุรีคาดว่าจะเกิดผลกระทบมากกว่าผู้อยู่ในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการความเสี่ยงเชิง พื้นที่ที่ต้องมีผลกระทบและการจัดการกับผลกระทบในแต่ละพื้นที่ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมและการรับรู้ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ รวมทั้งการดำเนินการยังมีความล่าช้า อาจทำให้ผู้อาศัยนอกพื้นที่มีการ คาดคะเนผลกระทบที่สูงกว่าสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นจริง

ผลกระทบด้านการย้ายถิ่นฐานเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานต่างด้าวทั้งที่ถูก กฎหมายและลักลอบเข้ามาโดยผิดกฎหมาย การมีสุขภาพพลานามัยที่แย่งและการเกิดการเปลี่ยนแปลงและ ความหลากหลายของวัฒนธรรม ประเพณีมากขึ้น และอาจถูกกลืนวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามจากการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนมากขึ้นอาจส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด

ติดในพื้นที่ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของเชียรช่วง กัลยาณมิตรและคณะ อย่างไรก็ตาม ผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่านำไปสู่ความขัดแย้งภายในชุมชนมากขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา ที่เห็นว่าการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจะช่วยให้สภาพสังคมดีขึ้น และยังเกิดปัญหาด้านการจัดสรรและการเวนคืนที่ดินที่ไม่เหมาะสมและขาดความเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ VidyaBhushanRawat ที่ภาครัฐต้องมีการจัดการกับปัญหาการเวนคืนที่ดินอย่างเป็นระบบ และเป็นธรรม ซึ่งผู้นำชุมชนต้องมีความเข้มแข็งและรู้เท่าทันปัญหาที่จะเกิดขึ้น และวางแผนรับมือ โดยกำหนดเป็นแผนพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็นการเฉพาะ

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม มีผลกระทบในระดับมาก ทั้งมลภาวะทางเสียง ทางอากาศ ฝุ่นละอองจากการก่อสร้าง การขนส่ง และการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม การเน่าเสียและคุณภาพน้ำในแม่น้ำลำคลอง ความเสียหายของถนน อาคาร ที่อยู่อาศัยจากการสั่นไหวของรถบรรทุกขนาดใหญ่ และการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ การลดลงของทรัพยากรธรรมชาติที่นำมาใช้ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี สอดคล้องกับการศึกษาของสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา เชียรช่วง กัลยาณมิตรและคณะ ซึ่งภาครัฐควรเพิ่มมาตรการจัดการกับผู้ประกอบการให้ตระหนักถึงการจัดการของเสียและมลภาวะทางอากาศที่ดี และการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ควรมีการชี้แจงขั้นตอนการดำเนินงานและความคืบหน้าต่าง ๆ ให้กับประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เครื่องมือในการสื่อสารที่เหมาะสม เช่น การแจ้งความคืบหน้าของการดำเนินโครงการ และผลกระทบจากการดำเนินโครงการ พร้อมแผนการดำเนินโครงการที่เข้าใจง่ายผ่านจดหมายให้แต่ละครัวเรือนทราบโดยตรง หรือการจัดเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในการสื่อสารกับประชาชนได้เป็นอย่างดีมาให้อธิบายและความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับตัว และลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ผู้นำชุมชนต้องมีความเข้มแข็งและรู้เท่าทันปัญหาที่จะเกิดขึ้น และวางแผนรับมือ โดยกำหนดเป็นแผนพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็นการเฉพาะ และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ มากขึ้น

2. ผู้บริหารชุมชนในพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ควรประชุมจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ตามยุทธศาสตร์ที่ 5 ของแผนพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี 4 ปี (2561-2564) โดยการสำรวจทุนทางสังคมของชุมชนในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในชุมชน เพื่อวางแผนพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อรองรับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี

ผลกระทบของการดำเนินนโยบายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีต่อประชาชนตำบลบ้านเก่า

3. รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ การจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบด้านผลกระทบของสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ ให้การดูแลและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น โดยนำไปสู่การวางผังเมืองตามแผนการจัดการพื้นที่ตามที่ได้ประกาศไว้อย่างเป็นทางการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการค้าต่างประเทศ. 2560. สถิติการค้าชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน ปี 2560. กรุงเทพมหานคร.
- กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ และคณะ. 2557. การบริหารความเสี่ยงอย่างมืออาชีพ พิมพ์ครั้งที่ 2 สำนักพิมพ์แมคกรอ ฮิล
- คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (19 มกราคม 2558). ประกาศคณะกรรมการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่ 1/2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
- คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (24 เมษายน 2558). ประกาศคณะกรรมการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่ 2/2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่สอง
- คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 72/2557 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 131 ตอน 120 ง พิเศษ หน้า 11-12 27 มิถุนายน พ.ศ. 2557
- จินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์. 2551. “การประเมินผลนโยบายสาธารณะ”. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา นโยบายสาธารณะและการวางแผน. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กลุ่มงานยุทธศาสตร์ จังหวัดกาญจนบุรี. แผนพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี 4 ปี (พ.ศ.2561 – 2564) [ออนไลน์]. [เข้าถึงเมื่อ 30 มิถุนายน 2561]. เข้าถึงได้จาก: http://kanchanaburi.go.th/au/content/merged_document_33.pdf
- เชียรช่วง กัลยาณมิตรและคณะ. มิถุนายน 2558. เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการประชุมสัมมนาทางนครอบการทำงานในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษตามนโยบายของรัฐบาลประจำปีงบประมาณ 2558. ที่ทำการปกครองจังหวัดหนองคาย
- พิทยา สุวคันธ์และคณะ. 2559.ผลกระทบการเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด (ไทย)– เขตเศรษฐกิจพิเศษเมียววดี (เมียนมา) ภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.วิทยาลัยสหวิทยาการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. 2550. นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- _____. 2551. การนำนโยบายไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

สมบัติ อารังธัญวงศ์. 2560. **นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ**. พิมพ์ครั้งที่ 29.

กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ. 2550. **พฤติกรรมองค์การ ทฤษฎีและการประยุกต์**. พิมพ์ครั้งที่ 4

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา. 2558. **แนวทางและมาตรการเพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ**

พิเศษบริเวณพื้นที่แนวชายแดนของไทย. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า, จำนวนหมู่บ้านประชากร[ออนไลน์]. [เข้าถึงเมื่อ 1 สิงหาคม 2559]. เข้าถึงได้จาก:

<http://www.bankaokan.go.th/about>

อรุณี อ่อนสวัสดิ์. 2551. **ระเบียบวิธีวิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
นเรศวร.

Cronbach, L. J. 2004. **My current thoughts on coefficient alpha and successor procedures**.

Educational and Psychological Measurement, 64.

Dye, Thomas R. 1984. **Understanding Public Policy**. (5th ed). Englewood Cliffs. New Jersey:

Prentice -Hall, Inc

Likert, Rensis A. 1961. **New Patterns of Management**. New York: McGraw-Hill Book Company Inc

Vidya Bhushan Rawat, MamadiBharathBhusan and SujathaSurepally. 2011. **The impact of
Special Economic Zones in IndiaA case study of Polepally SEZ**. The Commercial
Pressures on Land Coalition.